

LUIDKLOKKEN IN DE BUITENKERKTOREN

door Henk Diender

Toen in de zeventiger jaren de restauratie van de O.L. Vrouwe- of Buitenkerk kon worden afgerond (1976) werd in die periode door mij enkele malen naar voren gebracht dat het mooi zou zijn als er ook weer een luidklok in de toren zou komen. Pastoor G.J. Kuypers wilde daar echter niets van weten. “Zo vele jaren hebben de parochianen al gegeven voor de restauratie, nee, geen nieuwe acties”. Het was voor mij dan ook een verrassing toen eind 1977 bleek dat meerdere parochianen vonden dat het nu tijd werd voor een luidklok in de toren en er een voorlopig comité werd samengesteld als lid o.a. mw P.J.M.Keijzer-de Jong en de heer P.L. van Mierlo. Van dit comité mocht ik ook deel gaan uitmaken.

Er werd contact opgenomen met de firma Eijsbouts te Asten en deze adviseerde een drie-gelui te plaatsen omdat dit het mooist zou klinken. De firma maakte ook een begroting van de kosten. Er zouden twee nieuwe klokken worden gegoten, aangevuld met een bestaande klok, die de kleinste van het drietal zou zijn.

In het parochieblad van 13 april 1979 trad via een artikel “in de Buitenkerktoren” het comité naar buiten met de plannen voor 3 luidklokken en de kosten die daar mee gemeoid waren. De totale kosten werden begroot op plm. 75.000 gulden.

Omdat dit soort zaken niet door de parochie zelf mag worden beslist, werd een schrijven gericht aan kardinaal Willebrands te Utrecht waarin werd meegedeeld dat er in de parochie Kampen een comité voor klokken in de kerktoren was opgericht en men graag toestemming wilde hebben om een en ander te realiseren. Het comité zou alles verzorgen en dan later de klokken overdragen aan de parochie. Deze officiële aanvraag had nogal wat gevolgen want er bleek een klokken-en orgelraad te bestaan die moest adviseren en verder zou niet het comité maar het parochiebestuur de opdracht tot het gieten moeten geven. Over een en ander kwam nog een aardige briefwisseling op gang die we hier verder laten rusten.

Uiteraard werden ook de gemeente Kampen en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg van de plannen op de hoogte gebracht. Beide instanties reageerden zeer positief en gaven alle medewerking, onder voorbehoud dat eerst de bouwkundige staat van de toren zou moeten worden bekeken. Door het comité werd intussen begonnen met het bedenken van acties om geld binnen te krijgen. Ook werden diverse instanties benaderd om een gift voor het klokkenfonds.

Juni 1979 werd begonnen met de verkoop van een 'certificaat' van f 50, - per stuk. Op het certificaat stond een tekening van de heer A.J. Reijers die hij van de Buitenkerk en omgeving had gemaakt. Deze tekening berust in het Frans Walkate Archief. Het idee werd aangedragen door dr. Fehrmann, de beheerder van het archief en tevens lid van het comité. De verkoop van deze certificaten was tevens een mooie gelegenheid om als comité naar buiten te treden.

Uit heel Kampen kwamen verzoeken om een certificaat te mogen kopen. Hieruit bleek dat het idee niet alleen in de parochie leefde maar dat ook vele niet-parochianen vonden dat in zo'n forse toren klokken zouden moeten komen.

De reacties waren bemoedigend en het eerste geld kwam binnen.

Na een aantal acties gevoerd te hebben werd het tijd voor de leden van het comité om een bezoek te brengen aan de klokkengieterij te Asten en dat gebeurde op 19 december 1979. We werden hartelijk welkom geheten door de heer Lehr, wier voorouders vele jaren in Kampen hadden gewoond. Tijdens dit bezoek aan de gieterij werd er juist een klok gegoten. We konden dus mooi zien hoe een en ander gebeurde. Verder werd het museum bezocht dat bij de klokkengieterij hoort. Heel wat wijzer en vast besloten om het beoogde doel te bereiken keerden we huiswaarts.

In januari 1980 werden de klokken officieel besteld en werd de opdracht tot het gieten gegeven. De grootste klok kreeg de naam "Maria", de tweede klok de naam "De twaalf Apostelen" en de derde, een bestaande klok, droeg de naam "Gerardus". In april/mei werden de twee nieuwe klokken gegoten. Door een misverstand was er niemand van het comité bij aanwezig terwijl er wel een uitnodiging was ontvangen. Volgens plan zouden de klokken 8 juni 1980 in gebruik worden genomen maar de niet al te beste bouwkundige staat van de toren noopte tot uitstel. De nieuwe klokkenstoel kon onmogelijk op de bestaande balkenvloer worden geplaatst. Er zou een aantal ijzeren balken boven de vloer moeten worden aangebracht om het gewicht van klokkenstoel en klokken te kunnen dragen. Door deze opstelling zouden de klokken tevens dichterbij de galmgaten in de toren komen, wat beter was voor de verspreiding van het geluid. De galmgaten waren toch niet al te groot.

Terwijl er nog diverse acties werden gevoerd, soms alleen in de parochie en soms naar buiten toe, ging het overleg over de bouwkundige voorzieningen aan de toren door en kwam men tot een oplossing. De ijzeren balkeinden zouden in een rubberen bed in de muren worden aangebracht. Dit om de trillingen van de bewegende klokken op te vangen en bij erosie van de ijzeren balken scheurvorming in de muren te voorkomen. De inbreng van de heer J.G. Peters om tot een oplossing te komen was van doorslaggevende betekenis. Hij reisde naar Zeist, naar Monumentenzorg, om over deze oplossing te overleggen. Hij kwam met de gevraagde toestemming terug en het werk kon beginnen. Dat gebeurde op 11 november 1980. Op 14 december kwamen de klokken uit Asten in Kampen aan en werden in de toren geplaatst.

Het comité moest nu ook andere werkzaamheden verrichten dan het inzamelen van geld. Er werd een lange lijst met genodigden samengesteld en deze kregen een uitnodiging om op zondag 21 december 1980 in de Buitenkerk aanwezig te willen zijn bij de officiële ingebruikname van de klokken. Er werd een liturgie samengesteld die de toepasselijke titel droeg: "Laat nu de klok maar luiden".

Op zaterdag 20 december gebeurde er iets waar ik nog wel eens aan terugdenk. De heer Th.F. Bolwerk (lid parochiebestuur) belde mij op en vroeg of alles gereed was voor de volgende dag en of de geluidsinstallatie goed was. Ik vond dat een vreemde vraag want nog nooit was deze vraag eerder door hem gesteld en ook was de geluidsinstallatie nog nooit kapot geweest. Maar wat gebeurde! Vanwege de vele genodigden waren er stoelen naast de banken geplaatst.

Na de viering van zaterdagavond 20 december brak iemand bij het uitgaan van de kerk met zo'n bijgeplaatste stoel een kastje van de geluidsinstallatie, naar later bleek aan de pilaar rechts achteraan. En dus was de volgende morgen tot grote consternatie van betrokkene de geluidinstallatie uitgevallen. Het voorgevoel van de heer Bolwerk had hem niet bedrogen.

Ondanks deze zeer vervelende storing werd het toch een zeer blijde viering waarin ik als lid van het comité en als koster de klokken voor het eerst mocht laten luiden onder het Gloria. Een geweldig moment om te beleven. Later hoorde ik dat er ook nog heel wat mensen op het schoolplein hadden gestaan om de klokken te horen luiden. Aan het eind van de viering werden de klokken door het comité overgedragen aan het parochiebestuur die ze in dank aanvaardde. Het beoogde doel was, dank zij de giften van velen en de medewerking van diverse instanties, bereikt: Een gelui voor de Buitenkerktoren.

Op 23 maart 1981 overleed dr. C.N. Fehrmann, zeer actief lid van het comité, hij verzorgde bijvoorbeeld de opschriften op de twee nieuwe klokken en wist diverse financiële bronnen voor een bijdrage op te sporen. Toen ik in de uitvaartstoet Kampen uit reed naar het crematorium in Lelystad ontdekte ik dat ik iets was vergeten: te zorgen dat de klokken waarvoor hij zich zo had ingespannen hem zouden uitluiden op zijn laatste gang door Kampen. Ik dacht eraan toen het te laat was en het niet meer kon. Nog altijd ervaar ik dat als een gemiste kans.

De totale afwikkeling van alle zaken de klokken betreffende duurde nog tot augustus 1981. Maar pas op 9 november 1981 werd tijdens een feestelijk en zeer verzorgd samenzijn ten huize van de familie Peters aan de Vloeddijk het comité 'Klokken in de Buitenkerktoren' opgeheven. Tijdens de bijeenkomst sprak pastoor G.J. Kuijpers een dankwoord en memoreerde hij dat er nog lange tijd bij hem een grote aarzeling was gebleven ten aanzien van de financiële kant van de zaak. Nu het gelukt was was hij echter ook zeer trots op het resultaat 'want dit maak je maar eenmaal tijdens je pastoraat mee'.

Het was een eer om lid te zijn van een comité wier doelstelling: 'Klokken in de

Buitenkerktoren' door zo velen in de stad Kampen werd onderschreven. Als parochie alléén hadden we het niet gered, dan was er misschien maar één klok gekomen. Moge het doel waarvoor de klokken bedoeld zijn: Oproepen deel te nemen aan de vieringen in de kerk, nog vele vele jaren gehoord worden.

Kampen, mei 1999